

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Pregó de la Festa de Sant Romà

Pregoner: Joan Baptista Bernat i Sarró

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Il·lustríssim Sr. Alcalde, senyores, senyors, regidors, amics:

Gràcies per la deferència que ha tingut el Magnífic Ajuntament de Lloret de Mar, fent-me l'honor de poder-vos dirigir aquest pregó de Sant Romà de l'any 2000. És una atenció que estimo, tot i que la meua edat avançada, sens dubte, hi haurà influït.

Gràcies, doncs, a tots els qui m'han elegit i a tots vosaltres per la gentilesa de venir-me a escoltar.

Un Pregoner deu haver de fer com abans els "nuncis". Tocar la trompeta i dir:

"Por orden del Sr. Alcalde se hace saber" que el dia 18 de novembre se celebrarà solemnement la Festa de Sant Romà, patró de la nostra Vila. Que tothom vagi ben mudat, engalani les cases, escombri els carrers, vagi a l'Ofici Solemne i gaudeixi dels actes festius programats. *"Cosa que se hace saber para general conocimiento de todo el pueblo"*.

Aquí, com feia el nunci hauria de tocar un altre cop la trompeta i anar-me'n. Aquesta no crec que sigui la intenció dels organitzadors, ni de vosaltres, que teniu la deferència d'escoltar-me.

Amb l'excusa de la nostra Festa Major d'Hivern, us explicaré alguna de les anècdotes viscudes per mi ja fa molts anys, uns anys en què la gent tenia també les seves festes. I si no, les creaven.

Nosaltres érem un grup de joves amb ganes de divertir-nos i se'ns va acudir la idea d'organitzar una cavalcada dels Reis d'Orient. Mai en el poble s'havia celebrat un esdeveniment semblant. Dit i fet, ens vam posar a treballar.

El vestuari? Un parell de viudetes d'indians de molt bon veure encara, ens varen proporcionar, *"gratis et amore"*, cortinatges, cobrellits, i robes unes més velles que d'altres, que les noies varen transformar en lluents vestits i capes per a ses majestats i el seu seguici. Les corones –què us penseu!-, les vam fer de cartró i folrades de paper daurat.

Els cavalls dels reis negre i ros van ser fàcils d'aconseguir, però el del blanc va ser tot una altra història. No en trobàvem! Finalment algú ens va dir que a la pagesia de Ca n'Arbó n'hi havia un i, que si no s'havia mort, era molt possible que encara el tinguessin.

I sí, encara era viu! L'Arbó ens va portar a la quadra, i era allí: esquàlid, pelut i vell, era la caricatura del que en un temps llunyà hauria pogut molt ben ser un cavall blanc però que, veient-lo ara, l'immortal Rocinante del Quixot, al seu costat seria tot un pura sang.

I va arribar la gran nit del dia cinc de gener de 1934.

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Tota la gent, molt il·lusionada, va sortir al carrer. Pares, mares, avis i molts d'infants amb els fanalets encesos, esperant impacients, l'arribada de Ses Majestats.

I per fi, començà la cavalcada.

Davant de tot i obrint el pas hi anava l'algutzir, tot test i vestit de gala. El seguia el rei Melcior, muntant el seu cavall blanc, que era jo (el rei, no el cavall) envoltat de patges i torxes enceses. Tot seguit, tal com mana el protocol i no menys espectaculars, els reis Gaspar i Baltasar, en Josep Domènech i en Joan Sala.

La comitiva va anar avançant pel carrer principal, fent una curta parada a la plaça de Sant Pere. En aquest punt va passar una cosa inesperada, no diré com un miracle, però gairebé, deixant en mi una empremta inesborrable.

A uns tres metres de distància, es trobava un nen d'uns quatre anys en braços de la seva mare. El nen tenia uns ulls brillants i penetrants, els quals estaven fixes contemplant la meva pobra estampa "eqüestre".

-Oh mare, quins camells!!

Quelcom d'irreal va succeir, com si un llamp m'hagués tocat de ple el meu cervell i m'hagués corregut per tota la medul·la. De llavors ençà tot es va transformar en un somni il·lusori viscut a través dels ulls d'un nen que, per la seva gràcia, em va convertir en tot un rei: muntant un formós camell, portant rics abillaments i, al cap, una corona d'or i pedreria que enlluernava.

L'endemà, dia de Reis, un senyor amb certa cultura, se'ns va apropar i em va dir:

- Noi! Ahir a la nit et vaig veure. Quina arrogància! Carai, quina dignitat! De debò que semblaves un autèntic rei!

-I és que ho era, un rei!

Ha passat més de mig segle des de llavors. La vida ha donat moltes voltes i jo també amb ella. He viscut grans i petits esdeveniments que han fet història i m'he embrancat en diverses disciplines i aficions, una de les quals és la de mag il·lusionista.

Molt s'ha escrit del concepte il·lusió.

Per a mi la il·lusió va ser, i segueix essent, el màgic impacte que va causar en mi l'esclat de llum dels ulls d'un nen quan cridà:

-Oh mare, quins camells!

Eren temps de postguerra. La gent tenia ganes de viure. Havíem oblidat la por. Buscàvem coses que ens il·lusionessin, encara que fossin amb truc. Volíem tornar a somiar.

La poetessa Emily Dickinson deia: "Per a fer un prat s'agafa un trèvol, unes abelles i un somni. Amb el somni en tindràs prou si et falten les abelles".

I heus ací que la màgia ens vingué com un anell al dit.

Van haver-hi molts mags. Alguns de molt bons. "Si sobresurten espigues, és perquè hi ha un camp".

En aquest ambient vam crear a Lloret la colla *Los Vagabundos del Arte*, que actuàvem en places públiques els dies de mercat, sense guanyar ni un cèntim.

Hi havia l'avi Melcior Montero. Perdó... el mestre Melcior Montero i Vert. Ningú com ell sentia i interpretava la música popular.

Fent jocs de mans, dalt de l'escenari, escoltàvem l'avi Melcior acompanyant-nos al piano amb els seus pasdobles, valsos i jotes.

Els vanos de colors s'obrien sols quan ell tocava magistralment *La Violetera*.

Aturem-nos un moment.

Amb els ulls de la il·lusió i el somni, retrocedim 50 anys en el temps i escoltem la música d'aquest cuplé, *La Violetera*, un dels més poètics i sentimentals que s'han escrit mai:

*"Llévelo usted señorito
que no vale más que un real
llévelo usted, señorito
cómprame usted este ramito
pa lucirlo en el ojal"*

Les seves notes representen, com cap altra música, la barreja de bohèmia, ingenuïtat i romanticisme que nosaltres portàvem a dins. I, ja posats a somiar, que sigui el record del nostre estimat mestre Melcior Montero qui ens la interpreti al piano .

Hem escoltat el cuplé que popularitzà a tot el món Raquel Meller i hem pogut recordar l'Avi Melcior Montero, ànima musical no només de la nostra colla, sinó de totes les agrupacions lloretenques relacionades amb la música. Amb ell recordem a tots els components del grup màgic d'aquell temps i que avui encara són amb nosaltres, en la nostra estima i en el nostre record.

Tornem a la màgia.

Els dies d'espectacle ens desplaçàvem al matí al poble que fos. Fèiem una "passada" pels carrers anunciant la funció del vespre amb timbals i pancartes i portant aixecat, com un pas de Setmana Santa, el llit de claus.

Després ens afegíem al mercat on hi muntàvem parades.

L'Antonet Fàbregas venia perfums orientals assegut sota una arcada de l'Alhambra i amb barret de moro. En Josep Mas, portava una gran càmera fotogràfica on es llegia: "es retrata el pensament". En Jaume Fauria enllustrava sabates. El professor Lara rompia ous de gallina davant de les

pageses, i de dintre sortien duros de plata. L'avi Melcior tocava l'acordió enmig d'una gentada que no sabia ben bé què passava. Jo, a sobre d'un timbalet manipulava cartes. En Valentí Soliguer venia molinets de vent i en Joan Sala vigilava el llit de claus mentre venia manillars rovellats de bicicleta. L'Àngel Martínez ho immortalitzava tot fent-nos les fotografies que acabeu de veure.

I arribava la nit. Precedits d'una fantàstica marxa de torxes s'entrava al teatre solemnement. Imagineu-vos com d'espectacular que havia de ser aquesta comitiva de torxes enmig de ses muralles de Tossa.

I s'iniciava la vetllada, que tenia dues parts. La primera, de Màgia Occidental i la segona de Màgia Oriental, perquè no hi faltés de res. En la primera part hi actuaven els mags lloretencs Professor Delry (en Josep Maria Del Río) el Gran Comte (en Juanito Abuyé) i el Mago Pirulo (en Baldiri Pou). I a la segona part, que anunciàvem com a *Sessió Científica* (l'humor mai ens va faltar) hi actuaven el Professor Stevens, que era l'amic Esteve Fàbregas; un servidor, que es feia dir Artur El Kadir (que volia dir Artur Cadirer) i el "temerari" gran iniciat, fakir Ali Bel (el nostre bon amic Jordi Bonet) amb el terrorífic experiment "el llit de claus".

L'espectacle, per l'època, era molt bo. Revestíem l'escenari amb cortinatges de seda de color verd fosc, que feien ressaltar les nostres bates blanques de doctor, que ens deixava l'Ernest Adler de la seva clínica.

El Fakir anava tot vestit de seda i amb un ric turbant.

En Jordi Bonet feia, i va continuant fent, primers papers d'actor en el Casal de l'Obrera i els fenòmens de criptestèsia i catalèpsia voluntària que li passaven els interpretava amb un verisme que qualificaríem d'impactant.

Era un espectacle de màgia digníssim, acompanyat sempre per la música en directe de l'avi Melcior Montero.

Si algun dia, com va passar-nos a Tossa enmig d'una tempesta, se'ns n'anava la llum elèctrica i s'havia de continuar la funció amb torxes enceses, l'efecte ja era sublim. Semblava una estampa de la Inquisició. I si enmig de trons i llamps horrorosos, una gotera feia caure un rajolí d'aigua gelada sobre el pit nu del fakir estès en el llit de claus, allò ja era digne de la poesia surrealista d'en Joan Brossa, gran poeta, gran amic molt aficionat a la màgia, a qui haig d'agrair que m'acompanyés en aquesta mateixa Casa de la Cultura, en l'última vegada que vaig actuar en públic.

Algun cop, anant pel món, havíem acabat al "*cuartelillo*": "convidats", diguem-ho així, per la Guardia Civil.

Com que l'Àngel Martínez, aleshores jutge de pau, anava amb nosaltres, allò ja va ser clàssic: "*A la justicia prender*".

A principis de segle, als estius, venia a Lloret la "colonia veraniega". Alguns d'aquests "veranejants"¹ tenien casa pròpia i d'altres la llogaven.

D'hotels n'hi havia un, el Costa Brava, que s'anunciava amb llum elèctrica i aigua corrent en totes les habitacions, sis en total.

Una part dels veranejants¹ era gent adinerada, en canvi d'altres ho havien d'aparentar, sacrificant-se tot l'hivern per poder, arribat l'estiu, llogar una minyona. Tot per veure si la "nena" o el fill "pescaven" un bon partit.

Moltes senyores estiuejaven soles a Lloret, perquè els seus marits continuaven treballant tota la setmana a Barcelona. Els dissabtes arribaven amb l'autobús a la plaça de Sant Pere. Allà els esperaven, a part dels curiosos, els seus familiars: després d'obligada abstinència –és un dir-, les seves ansioses mullers. El poble, irònic, va batejar l'autobús com "el cotxe de la llet".

Era el Lloret pre-turístic. Encara es veia algun ramat de xais pel carrer, algun vagabund fent ballar l'ós, el dentista amb les seves mones, mossèn Torrent amb les caramelles...

Era el Lloret de les *Cubanitas* i del Governador Mazo Mendo; dels tendals a mar, de les restriccions i el racionament, de Can Daga i Can Vadó Pastor, de Can Tossa Nou i de Can Tossa Vell.

I... temps de depravació amb la projecció de, oh!, l'escandalosa pel·lícula *Gilda*, i en Màrius Cabré fent l'amor a Tossa amb l'Ava Gardner.

I nosaltres per allà mig fent el que feia tothom, treballant i divertint-nos quan podíem. Anant pel món, fent jocs de mans.

M'han dit molt sovint, que era un mag de poble. És veritat i n'estic orgullós. Igual que en Jorge Negrete:

*"Yo compongo mis canciones
pa que el pueblo me las cante"*

M'agradava més actuar per a la gent de Lloret i pels pobles veïns. Mai m'han agradat els grans escenaris. No estic fet per a ells.

Quan, representant a Espanya, vaig actuar al Gran Casino de Ginebra, em va fer un gran favor això "ser de poble" o de "ser hijo del pueblo".

Us ho explicaré. Quan anàvem als funerals a Lloret de Mar, sabíem que Mn. Joan i Mn. Torrent començarien amb 20 minuts de retard com a mínim. Es deia: a dos quarts per les dotze.

En aquell congrés Internacional de Ginebra com que s'actuava per ordre alfabètic, al dir-me Bernat, havia de ser dels primers. Fet un feix de nervis,

¹ Locució popular que identificava a famílies benestants amb certa vinculació a Lloret de Mar, que passaven l'estiu a Lloret.

vaig arribar a tres quarts de quinze. A Lloret el funeral encara no hauria començat però allò era la Suïssa dels rellotges.

L'organitzador, quan em va veure, em va deixar anar una esbroncada en anglès de la qual ho vaig entendre tot. Què tindran les esbroncades que sempre s'entenen? No em van fotre una empenta per que sortís a l'escenari, però quasi... Jo portava una emprenyada de campionat.

A la mà portava un paquet de cartes. L'havia de llençar enlaire; i d'allà agafar-lo i que les cartes s'obrissin fent un vano de colors. Vaig decidir que, si fallava, sortiria de l'escenari i que tot se n'anés a fer punyetes.

Vaig llançar el paquet de cartes, el vaig agafar al vol i el vano es va obrir perfecte. Em vaig parar un moment, vaig mirar el vano, vaig mirar al públic i, contra tota lògica, em van venir ganes de riure. Els nervis, amb l'emprenyada havien desaparegut i vaig ser conscient que havia d'aprofitar aquella situació que mai se'm tornaria a oferir.

També vaig demanar que la música de *La Violetera* acompanyés la meua manipulació.

Em van donar dos primers premis que, en justícia, els hauria d'haver repartit entre Mn. Joan, Mn. Torrent i Mn. Ramon, els quals oficiaven els funerals de primera, els de segona i els de tercera, començant sempre amb més de vint minuts de retard.

Un capvespre envoltat per l'aroma d'un excel·lent havà, el propietari del periòdic *El Noticiero Universal* em va explicar una història relacionada amb Lloret.

Es deia Don Francisco Peris-Mencheta i estimava la màgia com poca gent. Temps enrere el seu pare, fundador del periòdic, era corresponsal de la guerra del Marroc, amb els seus Gurugú, El Barranco del Lobo i una gran sagnia de vides humanes.

Fent de repòrter en una trinxera, va sentir cantar cridant a ple pulmó i a cos descobert, de manera gairebé suïcida, a un soldat alertant als seus companys d'una emboscada dels rifenys. Els seus companys van salvar la vida gràcies a la seva potentíssima veu. Un cop passat el perill, el nostre corresponsal va demanar al soldat que cantés. La seva brillant i bonica veu el va impressionar i va pensar que seria una gran pèrdua, que un "paco" (un tret) el silenciés per sempre.

Amb la complicitat del General Weyler, es varen inventar una malaltia per a aquell soldat i, el van anar portant d'hospital en hospital: Melilla, Màlaga, Córdoba...

El soldat, ignorant de tot, fort com un toro, es preguntava: "Quin carai de malaltia dec tenir?"

Ja a Barcelona, a la Capitania General li varen descobrir que s'havia deslliurat d'aquell infern gràcies a Don Francisco Peris-Mencheta i a la seva prodigiosa veu.

Aquell soldat, que va ser protegit tota la seva vida per la família Peris-Mencheta, era el tenor Hipólito Lázaro que, més tard, amb èxit apoteòsic, portaria l'òpera *Marina* de Camprodon i Arrieta arreu del món, regalant-nos amb el primer i millor eslògan que mai ha tingut la nostra vila:

*"Costas las de Levante
playas las de Lloret"*

Als 91 anys es poden fer dues coses. Fer cas al poeta Machado quan diu:

*"Al volver la vista atrás
se ve la senda que nunca
se ha de volver a pisar"*

O fer cas a la cançó més optimista, que diu :

*"Recuérdame
que recordar
es volver a vivir".*

I sí, moltes vegades recordo aquelles sessions màgiques celebrades en el cafè vuitcentista de Can Maitanquis, amb la seva planta enfiladissa que tapava la façana i l'amabilitat d'en Pepitu, la Lola i la Tia Mercè, que ens deixaven passar les tardes a dins, enmig de pescadors, terrassans i alguns cineastes que filmaven *Julia i el Celacanto*.

Començàvem a poc a poc, sense pretensions, però aviat incrementàvem el ritme amb algun joc efectista.

Després ja ens hi acabàvem de posar: cartomàgia, metal·lisme, manipulacions, mocadors de seda, vanos de cartes de colors, un xic d'hipnotisme i suggestió, en un ambient que s'anava caldejant i enrarint pel fum del tabac, la beguda i, el fort aroma de cafè, droga de la gent de mar. En aquest ambient, tot era possible!

Fins i tot acabàvem dient la bonaventura.

Quina meravella de sessions! Temps gloriosos de la nostra màgia! Màgia viscuda, autèntica, en que ajuntàvem il·lusió, misteri i fantasia.

Molt! Molt la vam estimar aquella màgia que creàrem i que més tard vam perdre!

Que bé que hi va aquí el passatge que canta el personatge d'en Jorge a l'Òpera *Marina*:

*"Pero amar cual amo a ella ...
¡Ya nunca más! ¡Ya nunca más!"*

I acabo amb *L'últim vals*.

En aquells anys, el rebombori i cansament dels dies de la Festa Major s'acabava amb un lluït ball de nit a l'envelat que, en arribar a la matinada, l'orquestra donava per enllestit atacant *L'últim vals*, un vals repicat, alegre, ràpid, amb ritme de jota i el seu esperat "obligat de cornetí". Vals que es repetia quatre cops o més fins a deixar rendits a músics, parelles i al cornetí mateix.

Cansats i esgotats, però alegres, anàvem a dormir, i com que érem joves, ja somiàvem amb les properes ballades de la Festa Major de l'any següent.

Mig segle enrere, hagués acabat aquest Pregó amb la música d'un altre "últim vals" fort i valent, que vaig escriure cantant la lluita i l'esforç del Lloret de Mar de fa dos segles i que va conquerir el que ara tenim.

Hagués finalitzat amb *Velas al Viento* que amb música de l'avi Melcior Montero posava punt i final a la nostra sarsuela *La Bella Dolores*.

Però avui, agraint a Déu els anys que m'ha concedit, potser seria arriscat atrevir-me a fer un "obligat de cornetí".

I he pensat que, tant per la meva edat, com per l'hora del capvespre en què ens trobem, potser serà millor acomiadar-me de vosaltres amb les notes nostàlgiques d'una de les cançons populars més inspirades de la nostra costa marinera, el *Tum Pa Tam Tum*.

No sabem qui la va fer, és anònima, la va crear el poble. Potser alguns dels nostres pescadors, allà a la sorra, en una nit d'hivern, amb les mans al voltant del foc, mirant els estels.

Que des d'aquests estels el nostre Patró Sant Romà, vulgui donar a tot Lloret una feliç Festa Major de l'any 2000.

Sense perdre mai la il·lusió, que la il·lusió no és solament màgia. La il·lusió també és amor.

Gràcies a tots.